

sygn. akt XVII AmC 3996/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2012 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Sajur-Kordula

Protokolant: sekretarz sądowy Katarzyna Kanduła-Gładecka

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2012 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. C.

przeciwko (...) B. i Z. L. spółka jawna w L.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I. uznaje za niedozwolone i zakazuje (...) B. i Z. L. spółka jawna w L. wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umowy „Regulamin sklepu internetowego” o treści:

„Złożenie zamówienia w Sklepie Internetowym firmy (...) oznacza zaakceptowanie postanowień tego regulaminu”

II. zasądza od (...) B. i Z. L. spółka jawna w L.

na rzecz M. C. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. nakazuje pobrać od (...) B. i Z. L. spółka jawna w L. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem opłaty stałej od pozwu, od której uiszczenia M. C. była zwolniona z mocy prawa;

IV. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt (...) B. i Z. L. spółka jawna w L.

Sygn. akt XVII AmC 3996/12

UZASADNIENIE

Powódka- M. C. w pozwie z dnia 9 maja 2012r., skierowanym przeciwko „(...)” B. i Z. L. spółka jawna w L. wniosła o uznanie za niedozwolone następującego postanowienia wzorca umowy:

„Złożenie zamówienia w Sklepie Internetowym firmy (...) oznacza zaakceptowanie postanowień tego regulaminu”.

Wniosła również o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powódka podniosła, że pozwana prowadzi działalność gospodarczą w zakresie sklepu internetowego. Oferując swe usługi posługuje się wzorcem umownym, zawierającym m.in. kwestionowane postanowienie. Regulamin zamieszczony został na stronie internetowej pozwanej.

W ocenie powódki wymienione powyżej postanowienie jest abuzywne, jako naruszające art. 385¹ § 1 k.c., i jest to postanowienie tożsame z tym wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych pod numerem 1108 i 2067.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o połączenie spraw o sygn. akt XVII AmC 3995/12, XVII AmC 3996/12 i XVII AmC 3997/12 i XVII AmC 3998/12 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia w wyroku łącznym. Wniosła o oddalenie powództwa w całości, na wypadek uwzględnienia powództwa wniosła o nieobciążanie pozwanej kosztami procesu. (odpowiedź na pozew k.14).

Sąd Okręgowy w Warszawie- Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana w ramach prowadzonej działalności gospodarczej prowadzi sklep internetowy (okoliczność bezsporna).

Pozwana posługiwała się w obrocie z konsumentami wzorcem umownym o nazwie: "Regulamin sklepu internetowego", umieszczonym na stronie internetowej pod adresem [http://\(...\)/](http://(...)/) zawierającym w pkt 7 § 4 zapis następującej treści: „Złożenie zamówienia w Sklepie Internetowym firmy (...) oznacza zaakceptowanie postanowień tego regulaminu”. (okoliczność bezsporna, regulamin k.5-6).

Sąd Okręgowy w Warszawie- Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd nie uwzględnił wniosku pozwanej o połączenie wskazanych przez niego spraw do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia w trybie art. 219 k.p.c. Sąd uznał bowiem, że połączenie spraw zgodnie z wnioskiem pozwanej w istocie nie przyczyni się do przyspieszenia postępowania. Sąd doszedł do przekonania, że oddzielne rozpoznanie wskazanych spraw nie naruszy zasady ekonomiki procesowej i nie będzie wywierać jakichkolwiek negatywnych skutków procesowych, czy też ekonomicznych dla stron procesu. Należy tylko nadmienić, że połączenie oddzielnych spraw w celu ich łącznego rozpoznania a także rozstrzygnięcia na podstawie art. 219 k.p.c., nie oznacza, że takie połączenie tworzy z tych spraw jedną nową sprawę. Połączenie - podyktowane względami technicznymi i ekonomią procesową - nie pozbawia połączonych spraw ich odrębności i nie zmienia faktu, że łącznie rozpoznawane i rozstrzygane sprawy są nadal samodzielnymi sprawami (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1967 roku, sygn. akt I CR 158/67).

W postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone Sąd poddaje treść kwestionowanego wzorca umowy ocenie prawnej, w szczególności bada, czy ma on o charakter niedozwolonego postanowienia umownego w rozumieniu art. 385 (1)- 385 (3) k.c. Niedozwolone postanowienia umowne, to konstrukcja przewidziana w powyższych przepisach, mająca na celu ochronę konsumenta przed niekorzystnymi postanowieniami umowy łączącej go z profesjonalistą. Oceny dokonuje się w sposób abstrakcyjny, w oderwaniu od okoliczności związanych z umową indywidualnego konsumenta, a jej przedmiotem jest badanie tylko tych klauzul wzorca, a nie praktyki i konsekwencji ich stosowania w umowach z konsumentami.

Zgodnie z art. 385(1) § 1 k.c. za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Aby uznać dane postanowienie umowne za niedozwolone, muszą być łącznie spełnione następujące przesłanki:

- 1) postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie, nie podlegało negocjacji
- 2) ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami

3) ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta

4) postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia.

Postanowienia uzgodnione indywidualnie to takie, na które konsument miał rzeczywisty wpływ i chodzi o wpływ na ich brzmienie. W ocenie Sądu, pozwana nie obaliła istniejącego w tym zakresie domniemania. Nie przedstawiła, bowiem, żadnych dowodów na okoliczność, że konsumenci mieli wpływ na ich treść. Spełniona została przesłanka z art. 385 (1) k.c., dotycząca braku indywidualnych uzgodnień.

Kwestionowane postanowienie nie dotyczy również głównych świadczeń stron, gdyż należą do nich tylko takie elementy konstrukcyjne umowy, bez których uzgodnienia nie doszłoby do jej zawarcia (*essentialia negotii*).

Do rozstrzygnięcia pozostała kwestia, czy przedmiotowe postanowienie, kształtuje prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta.

„Dobre obyczaje” to reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i апробowanymi społecznie obyczajami.

Jako sprzeczne z dobrymi obyczajami należy rozumieć działania, które zmierzają do dezinformacji lub wywołania błędnego mniemania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowania stosunku zobowiązaniowego, niezgodnie z zasadą równorzędności stron (tak W. Popiołek Komentarz KC t.I 2005).

Rażące naruszenie interesów konsumenta zachodzi wówczas, gdy w sposób znaczący zostaną naruszone jego interesy ekonomiczne, ale również zostanie spowodowany jego dyskomfort, wynikający z naruszenia jego prywatności, doznania zawodu, niedogodności organizacyjnych, straty czasu, wprowadzenie w błąd i.t.p., czyli dojdzie do istotnej i nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta.

Wzorce umowne posiadają swoją odrębność jurydyczną w oparciu o art. 385 k.c., która wyraża się w przyznaniu priorytetu treści umowy w razie jej sprzeczności z postanowieniami wzorca umownego. Wymogiem ustawodawcy jest aby wzorzec umowy był sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały (art. 385 § 2 zd.1 k.c.). Ta jednoznaczność i zrozumiałość treści wzorca służy przeciwdziałaniu takiemu sposobowi posługiwania się językiem, który prowadzi do wieloznaczności tekstu i służy różnym technikom manipulatorskim. Klauzula której uznania za niedozwoloną żąda powód, nie uniknęła tej zrozumiałości dla przeciętnego konsumenta przy zachowaniu jednocześnie jej jednoznaczności. Należy mieć na uwadze, że adresatem tej klauzuli jest konsument, który może nie posiadać wiedzy na tyle specjalistycznej z zakresu prawa, aby móc odróżnić przystąpienie do wzorca umowy na którego treść nie ma żadnego wpływu i zmienić nie może według swej woli i wiedzy, od zawarcia umowy objętej konsensem strony przy pomocy tego wzorca. Nie wszystkie postanowienia wzorca muszą być inkorporowane do umowy właściwej określającej dany stosunek prawny. Klauzula w takim brzmieniu może wywołać u konsumenta mylne przekonanie że treść zawieranej umowy musi odpowiadać treści wzorca, czyli że zawarcie umowy nastąpi tylko i wyłącznie w warunkach pełnej inkorporacji. W ten sposób przedsiębiorca chciał uzyskać lepszą dla siebie sytuację prawną nie tylko przez zawieranie umów przy pomocy wzorca, ale również wywołanie u konsumenta przeświadczenia, że nie może mieć wpływu na treść właściwej umowy (podjęcie negocjacji).

Mając powyższe na względzie Sąd uznał, że kwestionowana przez powoda klauzula o treści „Złożenie zamówienia w Sklepie Internetowym firmy (...) oznacza zaakceptowanie postanowień tego regulaminu.” stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. bowiem kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie jest dobrym obyczajem wywołanie u konsumenta jako strony słabszej mylnego przekonania, że przez złożenie zamówienia za pośrednictwem strony internetowej pozwanej, akceptuje on treść wszystkich postanowień, tak jakby zawarł umowę w warunkach realnego wpływu na jego treść.

Z tych względów Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, że zakwestionowane postanowienie wzorca umownego stosowanego przez pozwaną w obrocie z konsumentami stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i zakazał jego stosowania na podstawie art. 479⁴² k.p.c.

Odnosząc się do podniesionego zarzutu przez pozwaną nadużycia prawa powoda tj. prawa do wytoczenia powództwa, w rozumieniu art. 5 k.c. Norma art. 5 ma charakter wyjątkowy i można ją stosować jedynie w sytuacji, gdy w inny sposób nie można zabezpieczyć interesu osoby zagrożonej wykonaniem prawa podmiotowego przez inną osobę (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 17.9.1969, II CRN 310/69, OSNCP 6/70, poz.115). W tym miejscu należy odnieść się do zagadnienia rozszerzonej prawomocności wyroku w sprawie zakazania stosowania postanowień wzorca uznanego za niedozwolony.

Przytoczona przez pozwaną uchwała SN z dnia 19 grudnia 2003 r. sygn.akt. III CZP 95/03, odnosiła się do skutków rozszerzonej prawomocności materialnej wyroku uwzględniającego powództwo od strony powodowej. W rozmiennieniu tej uchwały, ponownie wytoczone powództwo przez osobę niebiorącą udziału w poprzednim postępowaniu, przeciwko temu samemu przedsiębiorcy, stosującemu ten sam wzorzec z tym samym postanowieniem uznanym prawomocnym wyrokiem jako niedozwolony i wpisanym do rejestru, podlega odrzuceniu. Natomiast w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 października III CZP 80/08, sąd wyraził pogląd, że rozszerzona prawomocność wyroku uwzględniającego powództwo u uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (art. 479⁴³ w zw. z art. 365 k.p.c.) nie wyłącza możliwości wytoczenia powództwa przez tego samego lub innego powoda – w tym także organizację społeczną działającą na rzecz ochrony interesów konsumentów- przeciwko innemu przedsiębiorcy, niebiorącemu udziału w postępowaniu, w którym zapadł wyrok, stosującemu takie same lub podobne postanowienia wzorca, jak wpisane do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Uznanie bowiem, że rozszerzona prawomocność materialna wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone wyłącza od strony pozwanej – wobec powagi rzeczy osądzonej – możliwość wytoczenia powództwa przeciw innemu przedsiębiorcy stosującemu takie samo lub podobne postanowienie, stanowi ograniczenie prawa do obrony i wysłuchania, a tym samym realizacji prawa do sądu (art. 45 Konstytucji) temu innemu przedsiębiorcy. Sąd dokonując kontroli wzorca odnosi się bowiem do konkretnego postanowienia konkretnego wzorca, uwzględniając przy tym pozostałe postanowienia tego wzorca (art. 385² i 385³ k.c.). Wydany w takiej sprawie wyrok dotyczy zatem postanowienia określonego wzorca, a nie postanowienia w ogóle. W świetle tej argumentacji pozwany miał zapewnioną możliwość obrony swych praw i mógł ją realizować w postępowaniu cywilnym przed tut. Sądem, tym samym powód nie nadużył swego prawa w rozumieniu art. 5 k.c.

Sąd uznał jednocześnie, że w okolicznościach niniejszej sprawy brak było także jakichkolwiek podstaw do uznania zastosowania art. 102 k.p.c. Odstąpienie od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy, może Sąd zastosować gdy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony. Ocena Sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c. ma charakter dyskrecjonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy, i w zasadzie nie podlega kontroli instancyjnej. Sąd stoi na stanowisku zbieżnym ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, który w postanowieniu z dnia 22 września 2009 roku w sprawie o sygn. akt VI ACz 1237/09 stwierdził, iż samo stosowanie przez stronę pozwaną klauzul niedozwolonych, których dotyczy przedmiotowe postępowanie, stanowiło podstawę do wytoczenia powództwa. W sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone można bowiem wystąpić z takim żądaniem nawet w przypadku zaniechania przez przedsiębiorcę stosowania kwestionowanego wzorca, jeżeli nie upłynęło sześć miesięcy od tego zaniechania (art. 479³⁹ k.p.c.), a ponadto należy zwrócić uwagę, iż zgodnie z dyspozycją art. 479⁴¹ k.p.c., uznanie żądania pozwu nie może stanowić wyłącznej podstawy do uwzględnienia powództwa, nie można też w tego rodzaju sprawie zawrzeć ugody. Co więcej, odmienność tego postępowania przejawia się w tym, że nawet mimo niestosowania już w obrocie niedozwolonego postanowienia, powództwo jest wciąż dopuszczalne, jeśli od zaniechania stosowania nie minęło sześć miesięcy (art. 479³⁹ i art. 479⁴⁰ k.p.c.). Skoro zatem pozwana stosowała w obrocie z konsumentami wzorzec umowy zawierający zakwestionowane postanowienie, to powód był uprawniony

do wytoczenia przeciwko niej powództwo o uznanie tego postanowienia za niedozwolone i zakazania wykorzystania go w obrocie z konsumentami.

Zgodnie z treścią przepisu art.26 ust 1 pkt 6 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz 96 ust.1 pkt 3 i art. 96 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167 poz. 1398) rozstrzygnięto odnośnie wysokości opłaty sądowej i obciążeniu pozwanego obowiązkiem jej uiszczenia.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu oparto na mocy art.98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 14 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163 poz.1349 ze zm.).

Publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym zarządzono na podstawie art.479⁴⁴ k.p.c.

SSO Magdalena Sajur- Kordula